Acta Carp. Occ., 17: 173–179, 2026 | ISSN 2787-9976 (On-line) | Received: 8. 9. 2026 | Accepted: 8. 10. 2026
https://doi.org/10.62317/aco.2026.012

Rozšíření sklípkánka černého (*Atypus piceus*) (Araneae: Atypidae) ve Zlínském kraji

Distribution of the purse-web spider Atypus piceus *(Araneae: Atypidae) in the Zlín Region*

Lukáš Spitzer [1,2] **& Ondřej Machač** [3]

[1] *Muzeum regionu Valašsko, Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Česká republika; e-mail: spitzer.lukas@gmail.com*
[2] *Entomologický ústav, Biologické centrum AV ČR, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Česká republika*
[3] *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Oddělení SCHKO Železné hory, Náměstí 317, CZ-53800 Nasavrky, Česká republika*

Keywords: ecotone, faunistics, pastoral landscape, Western Carpathians
Klíčová slova: ekoton, faunistika, pastevní krajina, Západní Karpaty

ABSTRACT

This paper summarizes published and unpublished records of the purse-web spider *Atypus piceus* from the Zlín Region, eastern Moravia (Czech Republic). The presented dataset contains 39 records from 1991 to 2026 from 28 localities. The main concentration of records lies in the Vsetínská Bečva valley and on adjacent slopes between Vsetín, Hovězí, Huslenky and Halenkov. Additional records originate from Liptál, Lhota u Vsetína, Ratiboř, Poličná, Zubří, Brumov-Bylnice, Žítková, the Zlín area, Doubravy and Prakšice and the surrounding area. The new records indicate a substantially wider distribution in the flysch part of the Western Carpathians than suggested by older literature. They highlight the importance of long-term habitat continuity and a mosaic of naturally valuable open and semi-open habitats, including the role of small household plots and built-up areas of municipalities as potential substitute habitats.

ABSTRAKT

Příspěvek shrnuje publikované a dosud nepublikované nálezy sklípkánka černého (*Atypus piceus*) ze Zlínského kraje. Prezentováno je 39 nálezů z let 1991 až 2026 z 28 lokalit. Těžiště výskytu leží v údolí Vsetínské Bečvy a na přilehlých svazích mezi Vsetínem, Hovězím, Huslenkami a Halenkovem. Další nálezy pocházejí z Liptálu, Lhoty u Vsetína, Ratiboře, Poličné, Zubří, Brumova-Bylnice, Žítkové a z okolí Zlína, Doubrav a Prakšic. Nové údaje ukazují podstatně širší výskyt druhu ve flyšové části Západních Karpat, než naznačovaly starší publikované práce. Podporují význam dlouhodobé kontinuity stanovišť a mozaiky přírodně cenných otevřených či polootevřených biotopů, a to včetně role záhumenků a intravilánu obcí jako potenciálních náhradních biotopů.

ÚVOD

Sklípkánek černý – *Atypus piceus* (Sulzer, 1776) – patří do čeledi Atypidae a je jedním ze tří zástupců rodu *Atypus* vyskytujících se v České republice (Buchar & Růžička 2002). Sklípkánci jsou jedinými našimi zástupci infrařádu Mygalomorphae. Nápadně se odlišují od většiny ostatních středoevropských pavouků zejména mohutnými chelicerami směřujícími dopředu (Řezáč 2009; Kůrka et al. 2015).

Sklípkánek *A. piceus* je evropským druhem s rozšířením převážně v jihovýchodní a střední Evropě. V České republice je jeho výskyt ostrůvkovitý a soustředěný do oblastí s členitým reliéfem a minerálně bohatým podložím a je uváděn ze suchých otevřených i částečně zastíněných stanovišť (ČAS 2026). Osídluje stráně, svahy říčních údolí, skalní stepi krasových oblastí, vulkanické kopce a rovněž xerotermní pastviny ve flyšových pásmech Vsetínských vrchů a Bílých Karpat (Řezáč 2009; Kůrka & Trávníček 2020). Současný online atlas České arachnologické společnosti eviduje 144 nálezů ze 41 faunistických čtverců, převážně v nadmořských výškách 150–600 m n. m.; druh je hodnocen jako zranitelný (VU) (Řezáč 2026).

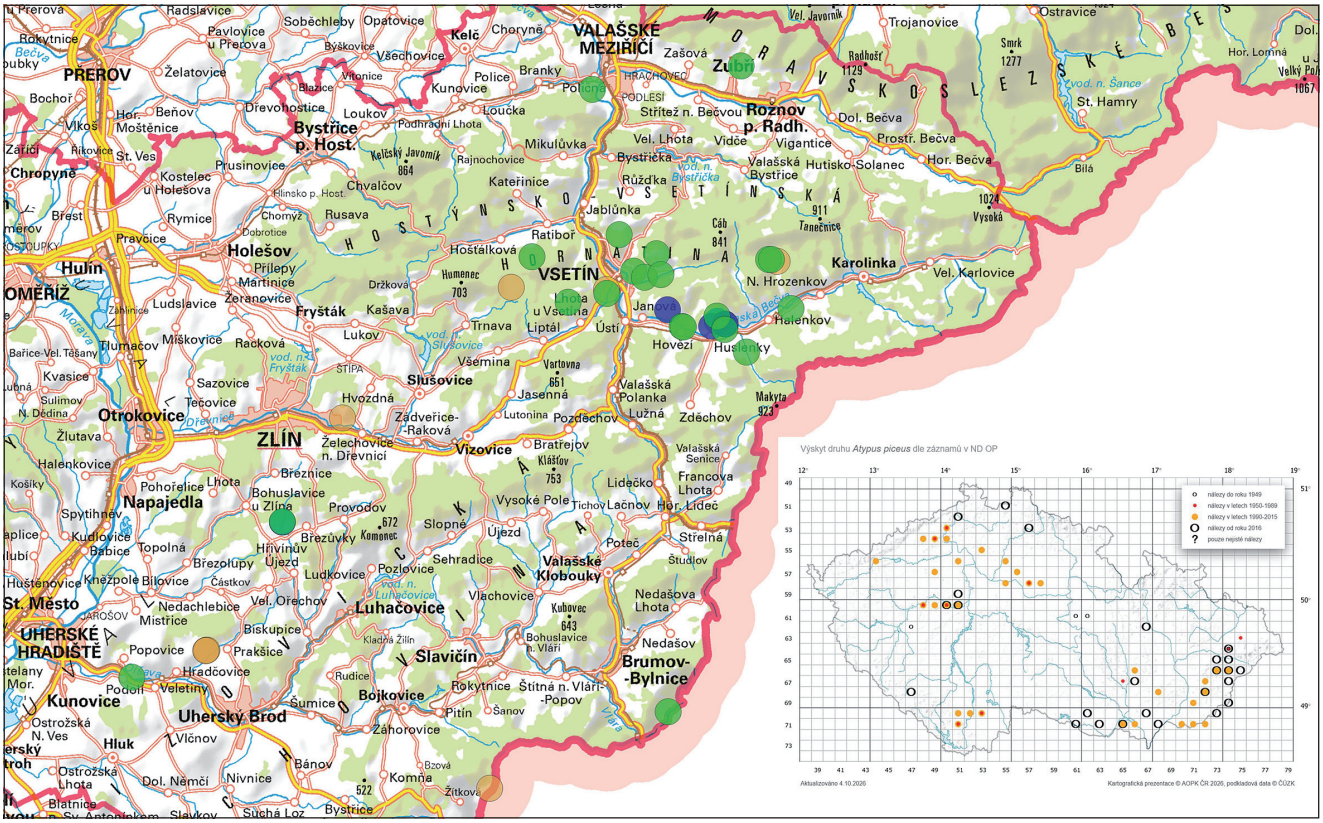

Obr. 1: Pohled na lokalitu druhu *A. piceus* v Halenkově, Lušové. Foto L. Spitzer.
Fig. 1: View of the A. piceus *locality at Halenkov-Lušová. Photo by L. Spitzer.*

Ekologické nároky středoevropských sklípkánků podrobně analyzovali Řezáč et al. (2007). *A. piceus* je charakteristický zejména pro suché trávníky svazu *Bromion erecti* a suché bylinné lesní lemy svazu *Geranion sanguinei*. Ve srovnání s výrazně stepním *A. muralis* a převážně lesním *A. affinis* zaujímá z hlediska stanovištních nároků přechodné postavení a obývá jak otevřené biotopy, tak lemy světlých lesů. Druh preferuje kompaktní minerálně bohaté půdy, které zmírňují teplotní a vlhkostní extrémy. Novější studie Řezáč et al. (2018) založená na výzkumu 296 nor šesti druhů norujících pavouků na 68 lokalitách v ČR prokázala význam dobře odvodněných půd s vysokou kationtovou výměnnou kapacitou a ukázala, že vhodná mikrostanoviště pro norující pavouky nemusejí být nutně orientována k jihu. Populace sklípkánka černého mohou přetrvávat i na původně otevřených stanovištích, která později částečně zarostla nebo byla zalesněna, pokud nedošlo k rozsáhlému narušení půdy.

Sklípkánek tráví většinu života v podzemní noře vystlané pavučinou, která na povrchu pokračuje uzavřenou lapací trubicí. U dospělých jedinců nebývají nory obvykle mělčí než 10 cm a v hlubokém substrátu mohou zasahovat výrazně hlouběji; nadzemní lapací trubice bývá zpravidla 10–20 cm dlouhá (Řezáč 2009). Trubice je maskována zeminou a rostlinnými částicemi a slouží k lovu bezobratlých pohybujících se po jejím povrchu (Řezáč 2009; Kůrka et al. 2015). Samice jsou dlouhověké a silně sedentární; dospělosti dosahují přibližně po třech až čtyřech letech a mohou se dožít 8–10 let. Výrazně mobilnější jsou především dospělí samci vyhledávající samice volně v terénu (Řezáč 2009).

První podrobnější údaje o výskytu sklípkánka černého na Vsetínsku přinesl Majkus (2000) při zpracování arachnofauny vybraných lokalit regionu. V rámci arachnologické exkurze v září 1998 a dalších sběrů bylo na Vsetínsku evidováno 142 druhů pavouků a *A. piceus* patřil mezi faunisticky nejvýznamnější zjištěné druhy. Majkus (2000) doložil početnou kolonii v údolí Losový u Huslenek a další výskyt u Janové v Kadějově. Údolí Losový charakterizoval jako svahovou pastvinu jižní až jihozápadní expozice s teplomilnými společenstvy a extenzivní pastvou, Kadějov jako lada a kosené louky s teplomilnější květenou. Tyto dvě lokality jako jediné na Vsetínsku též uvádí souborné dílo Příroda Valašska (Pavelka & Trezner 2001) a příspěvek Řezáč & Kubcová (2002).

Obr. 2: Mapa rozšíření druhu *Atypus piceus* ve Zlínském kraji. Nálezy do roku 1999 zobrazeny modře; 2000–2009 zobrazeny oranžově; od roku 2010 zeleně. Zobrazena je i aktuální mapa rozšíření v ČR. Zdroj: Nálezová databáze ochrany přírody (AOPK ČR 2026).
Fig. 2: Distribution map of Atypus piceus *in the Zlín Region. Records up to 1999 are shown in blue, records from 2000–2009 in orange, and records since 2010 in green. The current distribution map in the Czech Republic is also shown. Source: Nature Conservation Species Occurrence Database, Nature Conservation Agency of the Czech Republic (AOPK CR 2026).*

Řezáč (2009) následně známé údaje zpřesnil a doplnil. Vedle Huslenek – Losového a Kadějova u Janové uvedl také Lhotu u Vsetína – Horní potoky (nyní uváděno jako Lhotské Paseky) a Vsetín – Rokytnici. Lokality v údolí Losového i Kadějova charakterizoval jako xerotermní pastviny s válečkou prapořitou. Novější podklady ze Zlínského kraje a terénní údaje však prokazují podstatně širší výskyt druhu zejména podél údolí Vsetínské Bečvy a na přilehlých svazích, ale také na dalších místech Zlínského kraje (Kůrka & Trávníček 2020). Cílem této práce je shrnout publikované i dosud nepublikované nálezy *A. piceus* ze Zlínského kraje.

VÝSLEDKY

Prezentujeme zde 39 záznamů z 28 lokalit v 11 faunistických čtvercích (6573, 6574, 6673, 6674, 6675, 6772, 6774, 6872, 6971, 6974 a 7073) (Obr. 2). Soubor je doplněn i o dříve publikované lokality (Majkus 2000; Řezáč 2009), většina záznamů je zanesena v Nálezové databázi ochrany přírody (AOPK ČR 2026) nebo v databázi České Arachnologické Společnosti (ČAS 2026). Těžiště výskytu leží v okrese Vsetín. Včetně Lhoty u Vsetína, Liptálu, Poličné, Ratiboře a Zubří je zde doloženo 21 samostatných lokalit. Největší koncentrace leží ve faunistickém čtverci 6674, tedy v údolí Vsetínské Bečvy a na přilehlých svazích mezi Vsetínem, Hovězím, Huslenkami a Halenkovem. Další lokality v okrese Vsetín leží ve čtvercích 6573, 6574, 6673, 6675 a 6774.

Některé lokality jsou doloženy opakovaně v dlouhém časovém odstupu. Huslenky – Losový jsou zaznamenány v letech 1997, 1998, 1999, 2017 a 2026, přičemž v roce 2017 zde bylo nalezeno přibližně 20 lapacích trubic. V roce 2026 byl další samec pozorován na cyklostezce poblíž ústí potoka Losový. Lokalita Halenkov – Lušová je doložena v letech 2009, 2023 a 2024, Vsetín – Rokytnice v letech 2008 a 2023 a Hovězí v letech 2023 a 2025. Opakované nálezy v odstupu deseti až dvaceti let naznačují dlouhodobé přetrvávání druhu v některých částech regionu.

Mimo okres Vsetín jsou v předkládaném souboru doloženy další čtyři lokality v okrese Uherské Hradiště (Drslavice, Popovice, Prakšice a Žítková) a tři loka-

lity v okrese Zlín (Doubravy – Uhliska, Zlín – Příluky a Brumov-Bylnice). Nejstarší z nich pochází z Doubrav – Uhlisek z roku 1991, v roce 2019 zde byly nalezeny tři lapací trubice. V Prakšicích byl druh zaznamenán v letech 2004 a 2005, Drslavicích v roce 2005 a Popovicích v roce 2013, v Přílukách u Zlína v roce 2008 a v Brumově-Bylnici byl pak v roce 2023 zaznamenán jeden samec a v Žítkové pak v roce 2008 (viz Kůrka & Trávníček 2020). Tyto údaje potvrzují výskyt druhu v několika geograficky oddělených částech Zlínského kraje.

Přehled nálezů

Údaje jsou řazeny podle faunistických čtverců a lokalit. Opakované nálezy z jedné lokality, včetně dílčí přesné GPS, jsou uváděny společně. Zařazení jednotlivých nálezů do faunistických kvadrátů bylo určeno metodou KFME na základě geografických souřadnic lokalit.

Obr. 3: Samec *A. piceus* na lokalitě Halenkov – Lušová. Foto I. Spitzer Ostřanská.
Fig. 3: A. piceus *male at the Halenkov – Lušová locality. Photo by I. Spitzer Ostřanská.*

Zkratky: observ. – pozoroval; leg. – sbíral; det. – určil; coll. – sbírka; IS – individuální sběr z nory.

6573

Poličná. 49,4599317N, 17,9483958E, 310 m n. m., zahrada u rodinného domu, vykopána při zemědělských pracích, 28. V. 2025, 1 ♀, observ. O. Místecká Románková.

6574

Zubří. 49,484216N, 18,097405E, 460 m n. m., záhumenky a zahrady, 29. VI. 2024, 2 ex., 2026, 1 ♂, vše observ. M. Popelářová.

6673

Lhota u Vsetína – Lhotské Paseky. 49,3158333N, 17,9425000E, 480 m n. m., osluněný okraj smrkového lesa, xerotermní pastvina s *Brachypodium pinnatum*, spásaná ovcemi, 19. V. 2007, 1 ♀, IS, leg., det. et coll. O. Machač; Řezáč (2009).

Lhota u Vsetína – Lhotské Paseky. 49,3176114N, 17,9431700E, 510 m n. m., sušší louka na jihozápadním svahu, početná kolonie – desítky nor, opakovaný výskyt, první nález 8. V. 2021, 1 ♀, IS, leg., det. et coll. O. Machač (Obr. 4).

Liptál – PP Pivovařiska. 49,3242167N, 17,8840733E, 470 m n. m., ekoton smíšeného lesa a louky, 14. VIII. 2009, 1 ♀, IS, leg., det. et coll. O. Machač.

Ratiboř – Kobelné. 49,3455556N, 17,9025000E, 500 m n. m., výsušné louky, lemy lesa, 2026, početní ♂♂, observ. L. Ševčík.

Vsetín – Rokytnice. 49,328268N, 17,981027E, 400 m n. m., jihovýchodně orientovaný travnatý svah u zástavby, 28. VI. 2008, 1 ♂, observ. Z. Valchář; Řezáč (2009); 49,325713N, 17,981753E, 360 m n. m., zahrady a záhumenky, 20. VI. 2023, 1 ♂, observ. Z. Valchář.

Vsetín – Vesník. 49,365366N, 17,988828E, 450 m n. m., suché svahy, zahrada, 16. VI. 2018, 1 ♂, observ. M. Plátek.

6674

Huslenky. 49,3088678N, 18,1043364E, 390 m n. m., při pohybu na cyklostezce u Bečvy, 3. VII. 2026, 1 ♂, observ. I. Spitzer Ostřanská.

Huslenky – Losový. 49,312422N, 18,104192E, 520–550 m n. m., svahová xerotermní pastvina jižní až jihozápadní expozice s teplomilnou vegetací; extenzivní pastva, 2. VII. 1997, 1 ♂, leg. T. Kuras, det.

Obr. 4: Samice *A. piceus* na lokalitě Lhota u Vsetína – Lhotské Paseky. Foto O. Machač.
Fig. 3: A. piceus *male at the Lhota u Vsetína – Lhotské Paseky locality. Photo by O. Machač.*

et coll. Z. Majkus; Majkus (2000), Řezáč & Kubcová (2002), Řezáč (2009); 49,313889N, 18,096123E, 520–550 m n. m., tatáž lokalita, 11. IX. 1998, 1 ♀, IS, observ. M. Řezáč; Majkus (2000), Řezáč (2009); 49,312422N, 18,104192E, 520–550 m n. m., tatáž lokalita, 29. VII. 1999, 1 ♀, leg., det. et coll. Z. Majkus; Majkus (2000), Řezáč (2009); 49,317230N, 18,095299E, 510 m n. m., tatáž lokalita, 14. IX. 2017, ca 20 lapacích trubic, observ. L. Spitzer; 49,317230N, 18,095299E, 510 m n. m., tatáž lokalita, 4. VI. 2026, 1 ♂, observ. L. Spitzer.

Huslenky – Škrádné. 49,310241N, 18,090803E, 490 m n. m., pastviny, světlý les, 11. IX. 1998, 1 ♀, IS, observ. M. Řezáč.

Huslenky – Buchlov. 49,312422N, 18,104192E, 520 m n. m., louky a pastviny, 22. IX. 1998, 1 ♀, prosev, observ. J. Dolanský.

Janová – Kadějov. 49,318548N, 18,044579E, 425–430 m n. m., lada a kosené louky s teplomilnější květenou; Řezáč (2009) uvádí xerotermní pastvinu s *Brachypodium pinnatum*, 29. VII. 1999, 1 ♀, IS, leg., det. et coll. Z. Majkus; Majkus (2000), Řezáč & Kubcová (2002), Řezáč (2009).

Halenkov – Lušová. 49,356971N, 18,151309E, 510 m n. m., suchý svah, pastvina, 5. VII. 2009, 1 ♂, observ. L. Spitzer; 49,357726N, 18,142621E, 530 m n. m., louky a pastviny, 1. VII. 2023, 1 ♂, observ. L. Spitzer; 49,357860N, 18,145444E, 520 m n. m., louky a pastviny, 24. VII. 2024, 1 ♂, observ. I. Spitzer Ostřanská, A. Spitzerová & T. Spitzer (Obr. 1, 3).

Vsetín – PP Vršky-Díly. 49,342045N, 18,006803E, 460 m n. m., louky, sady, 8. V. 2015, 1 ♂, observ. J. Pavelka.

Vsetín – Velký Skalník. 49,354968N, 18,028310E, 550 m n. m., suché louky, remízky, 1. VI. 2022, 1 ♂, observ. P. Jurča.

Vsetín – Malý Skalník. 49,338645N, 18,018319E, 390 m n. m., zahrada, 1. VI. 2023, 1 ♂, observ. V. Včelica.

Hovězí. 49,308292N, 18,060992E, 370 m n. m., při pohybu na cyklostezce u Bečvy, 4. VII. 2023, 1 ♂, observ. L. Spitzer; 49,3077242N, 18,0619525E, 370 m n. m., při

pohybu na cyklostezce u Bečvy, 16. VI. 2025, 1 ♂, observ. L. Spitzer.

Vsetín – Jasenice. 49,341394N, 18,034774E, 390 m n. m., při pohybu po silnici u zahrádkářské osady, 20. VI. 2024, 1 ex., observ. O. Konvička.

6675

Halenkov – Březitá. 49,326534N, 18,169672E, 450 m n. m., pod kamenem na zahradě, 29. VI. 2025, 1 ♂, observ. L. Spitzer.

6772

Příluky u Zlína. 49,227332N, 17,725715E, 280 m n. m., suché svahové louky nad obcí, 2. IX. 2008, lapací trubice, observ. P. Šnajdara.

6774

Huslenky – Kychová. 49,295101N, 18,128427E, 450 m n. m., na zahradě, 24. VI. 2022, 1 ♂, observ. L. Humlová.

6872

Doubravy – Uhliska. 49,154652N, 17,674855E, 340 m n. m., suché louky a lesní lemy, 1. VII. 1991, 1 ♂, observ. P. Šnajdara; 49,155009N, 17,674835E, 340 m n. m., suché louky a lesní lemy, 10. IV. 2019, 3 lapací trubice, observ. D. Metyšová & P. Šnajdara.

6971

Prakšice. 49,065014N, 17,609904E, 270 m n. m., suché lesní lemy, solitérní stromy, 2. VIII. 2004, lapací trubice, observ. P. Šnajdara; 49,064859N, 17,610075E, 270 m n. m., suché lesní lemy, solitérní stromy, 2. VII. 2005, 1 ♀, observ. P. Šnajdara.

Drslavice – PR Vrchové. 49,0653000N, 17,6109000E, 280 m n. m., suché louky, 21. VI.–8. VIII. 2005, 4 ♂♂, zemní past, leg. et det. Z. Majkus.

Popovice – EVL Stráně u Popovic. 49,0426039N, 17,5380100E, 312 m n. m., louky, 26. VII.–6. IX. 2013, 1 ♂, leg. et det. Z. Majkus.

6974

Brumov-Bylnice. 49,052502N, 18,081324E, 390 m n. m., louky a pastviny, 29. VI. 2023, 1 ♂, observ. L. Spitzer & J. Beneš.

7073

Žítková – PR Hutě. 48,9912006N, 17,9085088E, 488 m n. m., suché lesní lemy, 20. V.–13. VI. 2008, 7 ♂♂, zemní past, leg., det. et coll. O. Machač.

DISKUSE

Nově zpracovaný soubor významně rozšiřuje povědomí o regionálním rozšíření *A. piceus* nejen v okrese Vsetín, odkud nyní pochází nejvíc nálezů, ale i v dalších oblastech Zlínského kraje. Zlínský kraj je nyní regionem s největším výskytem druhu v rámci České republiky (AOPK ČR 2026). Majkus (2000) znal na Vsetínsku především početnou populaci z Huslenek – Losového a další lokalitu u Janové – Kadějova. *A. piceus* současně zařadil mezi pouhých šest termofilních druhů pavouků zjištěných při tehdejším průzkumu Vsetínska. Řezáč (2009) doplnil Lhotu u Vsetína – Lhotské Paseky (dříve uváděno jako Horní potoky) a Vsetín – Rokytnici a detailněji charakterizoval Losový a Kadějov jako xerotermní pastviny s válečkou prapořitou (*Brachypodium pinnatum*).

Současný soubor dokládá 21 lokalit v okrese Vsetín. Nejvyšší koncentrace nálezů pochází z povodí Vsetínské Bečvy mezi Vsetínem a Halenkovem. Zvláště významné jsou opakované nálezy z údolí Losový, Lušová, Rokytnice, Hovězí a Lhotských Pasek (dříve uváděna jako Horní potoky). Lokalita Huslenky – Losový je doložena od roku 1997 po současnost (2026) a Halenkov – Lušová od roku 2009 do roku 2024. U dlouhověkého a převážně sedentárního druhu lze tyto údaje interpretovat jako doklad dlouhodobě přežívajících populací spíše než jako výsledek opakované kolonizace. Další lokality leží v obcích Liptál, Ratiboř, Poličná, hlášen opakovaně je též ze Zubří.

Výsledky zároveň ukazují, že *A. piceus* není ve Zlínském kraji omezen pouze na okres Vsetín. Nálezy z Doubrav, Příluk u Zlína, Prakšic a okolí, Žítkové a Brumova-Bylnice dokládají několik dalších geograficky oddělených výskytů. Společně s publikovanými a novějšími údaji z Bílých Karpat tak vzniká obraz několika regionálních center výskytu. Není ale zřejmé, nakolik mezery mezi nimi představují skutečnou absenci druhu a nakolik nedostatečnou intenzitu arachnologického průzkumu (Kůrka & Trávníček 2020).

Stanovištní spektrum druhu ve Zlínském kraji zřejmě není omezeno jen na typické silně výslunné xerotermní stráně a jejich suché lemy (cf. Čejka 2011), ačkoli většina nálezů samic a nor pochází z jižních či jihozápadních svahů. Starší nálezy z Huslenek – Losového a Janové – Kadějova velmi dobře odpovídají ekologickým nárokům popsaným v práci Řezáč et al. (2007), novější údaje však ukazují také vazbu na mozaiku luk, zarůstajících okrajů, lesních lemů a světlých listnatých porostů. To je v souladu s výsledky práce Řezáč et al. (2018), podle nichž vhodná mikrostanoviště nemusejí být nutně jižně orientována a vedle vegetační struktury jsou významné dlouhodobá kontinuita stanoviště a půdní poměry. Výskyt *A. piceus* v lesním prostředí dokumentují také Vymazalová & Košulič (2020), kteří jej zaznamenali

v dubohabřině NPR Děvín, a Bali et al. (2020) na lokalitě v Maďarsku. Zajímavé jsou opakované nálezy pohybujících se samců na cyklostezce v bezprostřední blízkosti Bečvy, tedy mimo typická xerotermní stanoviště. Tyto nálezy dokládají schopnost dospělých samců pohybovat se při vyhledávání samic i prostředím značně odlišným a vzdáleným od stanovišť vlastních populací. Mnohé nálezy pocházejí z intravilánu obcí – zahrad, silnic, ruderálních či jinak pozměněných biotopů (vesměs též pohybující se samci). Na takových lokalitách nebyly cíleně hledány samice, lze však usuzovat na existenci populace druhu v blízkém okolí. Nečekaným nálezem bylo vykopání živé samice přímo ze záhonu na zahradě v Poličné, kde se ani v okolí nevyskytují typické biotopy druhu a převládá buď intenzivně zastavěná krajina či velkoplošná pole. Nálezy pocházejí z nadmořských výšek 270–550 m, přičemž většina vsetínských lokalit leží mezi 350 a 550 m n. m. V obdobné nadmořské výšce byl druh zaznamenán také v rezervaci Białowodzka Góra v polském příhraničí (Rozwałka & Szewczyk 2010).

Z ochranářského hlediska je vhodné chápat *A. piceus* jako klíčový druh dlouhodobě stabilní mozaiky teplých otevřených a polootevřených stanovišť než jako striktního specialistu na krátkostébelné xerotermní pastviny. Společně se sklípkánkem se na jeho lokalitách například na Vsetínsku pravidelně vyskytují i další ochranářsky významné druhy – např. saranče vrzavá (*Psophus stridulus*), modrásek černoskvrnný (*Phengaris arion*) či pabourovec pampeliškový (*Lemonia taraxaci*), což podtrhuje ochranářský potenciál jeho lokalit. (Spitzer et al. 2011). Ústup pastvy a následné zarůstání / či jen prosté strojové sečení mohou populace druhu ohrožovat (Řezáč et al. 2007; Řezáč 2009), současně však nelze ochranu zjednodušit na požadavek udržovat všechny plochy zcela bez dřevin. Řezáč et al. (2018) upozorňují, že sklípkánek černý může přetrvávat i na druhotně zarostlých či zalesněných plochách, pokud zůstaly zachovány vhodné půdní podmínky a mozaika biotopů. Pro ochranu místních populací se proto jako nejvhodnější jeví podpora zachování jemnozrnné mozaiky pastvin, luk, lesních lemů, světlin a světlých lesních porostů při omezení plošného zarůstání a intenzivních disturbancí.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme Z. Valchářovi, O. Místecké Románkové, V. Včelicovi, P. Jurčovi, M. Popelářové, J. Pavelkovi, P. Šnajdarovi, L. Humlové, M. Plátkovi, J. Dolanskému, L. Ševčíkovi a I. Spitzer Ostřanské a dětem prvního autora A. Spitzerové a T. Spitzerovi za poskytnutí a upřesnění nálezových údajů, M. Řezáčovi též za konzultace k biologii a ekologii druhu a Martinu Konvičkovi za pročtení rukopisu. Práce byla podpořena Technologickou agenturou České republiky (SQ01010203) a rozpočtem Muzea regionu Valašsko, Vsetín.

LITERATURA

AOPK ČR (2026): Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. [cit. 2026-09-07]

Bali L., Andrési D., Szinetár C. & Tuba K. (2020): Betekintés a Bejcgyertyánosi farkas-erdő talajközeli pókfaunájába [Observation of the epigeic spider fauna of the Bejcgyertyános wolf forest]. *Biológia Savaria Természettudományi és Sporttudományi Közlemények*, 18: 59–74.

Buchar J. & Růžička V. (2002): Catalogue of spiders of the Czech Republic. Peres Publishers, Praha, 351 pp.

Čejka M. (2011): Ekologická charakteristika araneocenóz Přírodního parku Chlum se zaměřením na fenologii druhu *Atypus piceus*. MSc. thesis, University of Ostrava, 49 pp.

ČAS (2026): *Atypus piceus* (Sulzer, 1776) [sklípkánek černý]. Online atlas pavouků České republiky. https://www.arachnology.cz/druh/atypus-piceus-93.html [cit. 2026-09-04].

Kůrka A., Řezáč M., Macek R. & Dolanský J. (2015): *Pavouci České republiky.* Academia, Praha, 623 pp.

Kůrka A. & Trávníček D. (2020): Sklípkánek černý *Atypus piceus* (Sulzer, 1776). In: Šnajdara P., Trávníček D., Konvička O., Spitzer L., Beneš J. & Šnajdarová M. (eds): *Vzácné a ohrožené druhy bezobratlých Zlínského kraje.* Zlínský kraj, Zlín, p. 127.

Majkus Z. (ed.) (2000): Arachnofauna vybraných lokalit Vsetínska. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis, Biologica-Ecologica*, 6–7: 57–70.

Pavelka J. & Trezner J. (eds) (2001): *Příroda Valašska (okres Vsetín).* Český svaz ochránců přírody ZO ČSOP 76/06 Orchidea, Vsetín, 504 pp.

Rozwałka R. & Szewczyk M. (2010): Nowe stanowisko *Atypus piceus* (Sulzer, 1776) (Araneae: Atypidae) oraz uwagi o jego rozmieszczeniu w Polsce. *Przegląd Zoologiczny* 52–54: 153–157.

Řezáč M. (2009): Rozšíření a ochrana pavouků sklípkánků (Araneae: *Atypus* spp.) v České republice. *Příroda*, 28: 3–43.

Řezáč M. (2026): Červený seznam pavouků a sekáčů České republiky a jejich biotopy. *Příroda*, Praha, 49: 43–79.

Řezáč M. & Kubcová L. (2002): Rozšíření pavouků (Araneae) čeledí Atypidae, Eresidae a Titanoecidae v České republice. *Klapalekiana*, 38(1–2): 37–61.

Řezáč M., Řezáčová V. & Pekár S. (2007): The distribution of purse-web *Atypus* spiders (Araneae: Mygalomorphae) in central Europe is constrained by microclimatic continentality and soil compactness. *Journal of Biogeography*, 34: 1016–1027.

Řezáč M., Tošner J. & Heneberg P. (2018): Habitat selection by threatened burrowing spiders (Araneae: Atypidae, Eresidae) of central Europe: evidence base for conservation management. *Journal of Insect Conservation*, 22 (1): 135–149.

Spitzer L., Beneš J. & Konvička M. (2011): Valašská krajina a modrásek černoskvrnný. *Živa*, 59 (4): 176–179.

Vymazalová P. & Košulič O. (2020): Epigeic spiders from oak-hornbeam woodland in the Děvín National Nature Reserve (Czech Republic). *Arachnologische Mitteilungen*, 60: 55–62.